

v evropské politice (10. 4. – 16. 4. 2017)

Událost týdne:

16. dubna se uskutečnilo vysoce sledované referendum o sporných změnách turecké ústavy, pro které se dle předběžných výsledků vyslovilo 51,3 % hlasujících. Změny se týkají přechodu tureckého politického systému z parlamentní na prezidentskou republiku, což znamená posílení pravomocí tureckého prezidenta. Současný prezident Recep Tayyip Erdogan by tak mohl zůstat ve funkci až do roku 2029. Volební účast se pohybovala kolem 84 %. Některé opoziční strany výsledky hlasování zpochybnily. Referendum může zásadně ovlivnit vztahy Turecka se Západem, podle něž se Turecko zamýšlenými změnami odklání od demokracie.

10. dubna zveřejnila komise polského ministerstva obrany při příležitosti uplynutí sedmi let od smolenské letecké katastrofy, při níž zahynul v roce 2010 i tehdejší polský prezident Lech Kaczyński, výsledky svého vyšetřování, které neodpovídají závěrům oficiálního vyšetřování z roku 2011. Pád letadla měla podle komise zapříčinit exploze výbušniny na palubě letadla a ruští letoví dispečeri, nikoliv chyba pilotů a špatné počasí. To však odmítá předseda první polské vyšetřovací komise Maciej Lasek, který poukázal na to, že členové komise ministerstva obrany nemají zkušenosti s vyšetřováním leteckých nehod. Komisi ministerstva obrany jmenoval v únoru 2016 ministr rezortu Antoni Macierewicz z vládní strany Právo a spravedlnost (PiS), jež dlouhodobě prosazuje teorii o atentátu.

11. dubna zasáhly autobus fotbalistů německého Dortmundu, který směřoval na čtvrtfinále Ligy mistrů s Monakem, tři exploze nedaleko dortmundského stadionu. Zraněn byl jeden fotbalista a jeden policista. Policie zadržela v souvislosti s útokem Iráčana, který byl dle ní napojen na teroristickou organizaci Islámský stát. Na islamistické pozadí odkazují i tři dopisy, které byly nalezeny poblíž autobusu. Němečtí vyšetřovatelé však pochybují, zda jsou autory dopisů skutečně islamisté, útok mohl být podle nich i projevem pravicového nebo levicového extremismu. K útoku se navíc o dva dny později přihlásili pravicoví radikálové, kteří varovali před dalším útokem.

12. dubna zkritizovala Evropská komise (EK) kontroverzní zákon o vysokých školách, který schválil v předcházejícím týdnu ve zrychleném řízení maďarský parlament a který je dle mnohých namířen primárně proti Středoevropské univerzitě (CEU) v Budapešti, jejímž zakladatelem je kritik maďarského premiéra Viktora Orbána George Soros. EK posoudí možné negativní dopady zákona na unijní principy a do konce dubna zváží přijetí dalších opatření. Maďarský ministr zahraničí Péter Szijjártó kritiku odmítl a považuje ji za odplatu za odlišný postoj Maďarska k řešení migrační krize, než jaký zastává EU.

12. dubna vetovalo Rusko nejnovější návrh rezoluce Rady bezpečnosti OSN, který odsuzoval chemický útok na syrskou provincii Idlib z předchozího týdne a vyzýval k jeho vyšetření. Podle Ruska je návrh předpojatý, neboť předem obviňuje ruského spojence, syrský režim Bašára Asada, z použití chemických zbraní. Situaci v Sýrii se ve stejný den věnovala i schůzka amerického ministra zahraničí Rexe Tillersona s jeho ruským protějškem Sergejem Lavrovem a následně i s ruským prezidentem Vladimírem Putinem v Moskvě. Tillerson během schůzek obvinil Asadův režim z chemického útoku. Lavrov a Putin s obviněním nesouhlasili, schází podle nich důkazy.

12. dubna jednali ministři zahraničí zemí visegrádské čtyřky (V4) (ČR, SR, Polsko, Maďarsko) a zemí Východního partnerství ve Varšavě. Na schůzce byl přítomen i eurokomisař pro rozšíření Johannes Hahn. Polský ministr Witold Waszczykowski označil Východní partnerství za prioritu V4 a dodal, že je nutné projekt přizpůsobit vyostřující se situaci v regionu v důsledku krize na Ukrajině. Účastníci schůzky jednali hlavně o nutnosti rozvoje dopravní a energetické infrastruktury.

13. dubna rozhodl Evropský soud pro lidská práva, že Rusko musí zaplatit asi tři miliony eur pozůstalým, jejichž příbuzní byli zabití během incidentu ve městě Beslan v ruské Severní Osetii v roce 2004. Při zásahu ruských bezpečnostních sil proti skupině teroristů, která zadržovala kolem 1200 lidí, bylo zabito 334 lidí a zásah tak podle pozůstalých nebyl dobře připraven a následně ani prošetřen. Rusko se chce proti rozsudku odvolat.

Telegraficky

- Dne 10. dubna byl z vězení propuštěn po odpykání 15denního trestu představitel ruské opozice a organizátor nedávných protestů proti vládní korupci Alexej Navalnyj.
- Dne 16. dubna pronesl papež František své velikonoční poselství, v němž prosil o mír na Blízkém východě a na Ukrajině, stejně jako o úlevu pro lidi v Sýrii, Jižním Súdánu, Somálsku a Kongu.

© CEVRO, z. s. 2017

www.cevro.cz, info@cevro.cz

Zpracovala: Natálie Maráková

